

1. Vooraf

Het jaar 1000 na Christus was bijzonder. De mensen hielden er rekening mee dat de wereld zou vergaan in dat speciale jaar. Of dat Christus op aarde zou terugkeren. Toen het ene noch het andere gebeurde, was dat voor vele geestelijken een teleurstelling. Voor anderen was het een opluchting. De vorsten en kerkleiders konden doorgaan met het maken van hun wereldse plannen. Hun rijk uitbreiden of hun land bebouwen. In de Eifel, waar dit verhaal begint, viel het Frankische rijk van keizer Karel de Grote langzaam uit elkaar. Nu het eind van de wereld was uitgebleven kregen de edelen en burgers nieuwe zin en moed. Hertogen en graven repen hun kans om land te veroveren, hun burchten te versterken en hun roem en bekendheid te vergroten. Dat gebeurde met wapengekletter of via list en bedrog.

Het waren drukke tijden voor ridders. Ze moesten hun vorst dienen als die ze uitzond om de omgeving te verkennen of op kruistocht te gaan. Het gewone bestaan was voor een ridder al vol lastige opgaven: ze hadden een eed gezworen dat zij zwakken en onschuldigen zouden beschermen en het goede zouden doen. Er was zoveel kwaad dat er altijd wel een beroep op hen gedaan werd. Kerk en het christelijk geloof speelden een belangrijke rol in die tijd. Maar ook oude volksgebruiken, witte en zwarte magie hadden nog een grote invloed op de mensen die leefden in die roerige tijd.

Hertog Otto was een machtig vorst. Hij leefde in een groot kasteel dat op de top van een heuvel gebouwd was. Het stond bekend onder de naam Rosamund. Eigenlijk was Rosamund niet alleen een kasteel maar ook een stad. De binnenring bestond uit het eigenlijke kasteel met vijf torens en een ophaalbrug. Eromheen lagen de buitenring met twaalf torens en de buitenste burchtgracht die de heuvel omsloot. Daarbuiten lagen de huizen van de boeren en de horigen die op het land werkten of een ambacht beoefenden.

Als er gevaar dreigde van vijanden of rovers, verlieten de mensen het omringende land en zochten dan bescherming in de versterkte burcht, die praktisch onneembaar was. In die tijd bestonden er nog geen bommen of vuurwapens en met pijlen en stenen kogels lukte het niet de hoge stenen muren te slechten, zeker niet als de burcht op een hoog punt gelegen was zoals Rosamund. De zwaartekracht kwam de verdedigers altijd te hulp omdat ze stenen naar beneden konden gooien en kokende olie konden gieten over de hoofden van de arme aanvallers.

Het is hier, in Rosamund, dat de jonge hoofdpersonen in dit verhaal elkaar hebben leren kennen. Gwende werkt in de hofhouding van de hertog. Ze is als wees door hem geadopteerd en hem veel dankbaarheid verschuldigd want hij heeft goed voor haar gezorgd. Als ze vrij heeft – en dat gebeurt nogal eens, want de hertog verwerpt haar een beetje – trekt ze veel op met Lotar, die twee jaar ouder is dan zij. Hij is page en voorbestemd om de schildknaap te worden van Arnulf, een ridder die al vele heldendaden op zijn naam heeft staan.

Armin, even oud als Gwende, zou ook graag schildknaap worden en liefst van Arnulf, maar dat is een droom. Armin is niet van adel, maar een aangenomen zoon van een smid. Hij verzorgt de paarden van leenman Bertrand. Omdat die een stal heeft gehuurd van de hertog, ziet Armin Gwende en Lotar heel vaak in het kasteel Rosamund.

Het verhaal begint op een feestelijke dag, vroeg in juni 1002, enkele jaren na het eerste millennium.

De hertog en de leenmannen hebben al hun personeel vrijaf gegeven. De hofstedelingen mogen in de Dom van Aken de kroning bijwonen van Hendrik II tot koning van Duitsland. Het wordt een grootse dag vol pracht en praal die diepe indruk maakt op de jonge hoofdpersonen. In Aken woont Altfred, een oom van Gwende. Zij is van plan om hem na de feestelijkheden een bezoek te brengen. Maar eerst zijn Armin, Gwende en Lotar nog aan het nagenieten van het grote feest dat ze de vorige dag meemaakten.

2. De Dom

Armin en Lotar tuurden naar beneden. Onder zich zagen ze tientallen mannen die door elkaar heen zwermden. Ze waren bezig om de spullen van de feestelijke plechtigheid op te ruimen.

‘Wat vond jij het leukst gisteren?’ Armin hield zijn ogen strak gericht op de mierenhoop onder zich.

‘De kroning toch wel,’ antwoordde Lotar. ‘De aartsbisschop die de prachtige Latijnse woorden bij de inzegening sprak. De schitterende, met smaragden ingelegde gouden kroon. Het moment dat hij die kroon op het hoofd van de koning zette. Maar ook de zang, dat vierstemmige koor. De bazuinen, luiten en lieren!’

Armin keek even opzij naar de vervoering op het gezicht van zijn vriend, maar volgde dan weer aandachtig de bewegingen en de geluiden van de werklui. Hij zag hoe ze als een ogenschijnlijke ordeloze bende het decor van de kolossale plechtigheid afbraken. Zijn blik bleef rusten op een dikke werkmán, die een hamer zocht om de pinnen uit een steiger te slaan. In zijn ene hand droeg hij een beitel. Met zijn vrije kolenschophand wreef hij door zijn krullende baard, terwijl hij om zich heen keek. Een van zijn maten gaf hem een hamer aan. Terwijl hij aanstalten maakte erop los te hameren, vroeg een ander hem een emmer met spijkers aan te reiken. De dikke werkmán legde de hamer neer om dat te doen. Toen hij daarna de hamer wilde oppakken werd die net weggegrist door de voorman die hem voor een ander klusje nodig had. En weer ging de enorme hand door de baard. Iemand anders vroeg hem om de beitel die hij prompt afstond. De voorman vroeg na zijn klusje wie de hamer nodig had en de dikke man stak zijn rechterhand uit, maar iemand anders was hem weer voor. De dikke man staarde de hamer na die van hand tot hand ging en de kelder in verdween. Mistroostig keek hij naar de steiger, schudde in verwarring zijn bebaarde hoofd, maar begon toen vastbesloten met zijn blote knuist op een steigerpin te rammen.

Het tafereel deed Armin denken aan een markttag op burcht Rosamund. Bij de opbouw en het opbreken van de markt leek elke koopman zomaar wat te doen. Maar altijd was het werk toch op tijd af. Het schouwspel deed hem ook denken aan iets anders. In de tuin van zijn voogd had hij eens een steen opgetild die er al jaren had gelegen. Plotseling had hij in de gangen en kamers van een groot mierenest gekeken. Duizenden werksters krioelden door elkaar heen, volstrekt in paniek doordat het dak van hun nest was

verdwenen. Eitjes lagen keurig netjes opgestapeld in de ene kamer en poppen weer in een andere. Die moesten allemaal zo snel mogelijk dieper de grond in worden gebracht, anders zou al het jonge leven verbranden in de zon of opgepeuzeld worden door de vogels. Soldaten liepen kriskras door elkaar heen, niet wetend welke gang ze moesten bewaken. Op dat moment werd Armin door zijn voogd voor een klusje naar binnen geroepen. Maar toen hij vijf minuten later klaar was geweest en naar buiten was gerend, had hij gezien dat alle poppen en eitjes keurig in veiligheid waren gebracht. Het nest was verplaatst naar een etage dieper de grond in. Zo zou het vast ook gaan met de janboel in de Domkerk. Morgen zou alles keurig op orde zijn. Mensen lijken eigenlijk best op mieren, dacht Armin.

‘De mensen!’ riep Gwende opeens en wurmde zich met haar frêle, maar gespierde lijf tussen de jongens. Armin schrok zo van haar plotselinge schreeuw dat hij ook een kreet slaakte. Gwende en Lotar barstten in lachen uit. Gwende plaagde Armin. ‘Wat heb jij, Armin? Slecht geweten?’

‘Laat hem, hij kijkt vast naar de meisjes,’ zei Lotar.

‘Nou, ik zie anders geen enkele vrouw beneden, alleen maar mannen en die vond ik gisteren ook leuk, maar dat klopt wel want mannen zijn ook mensen,’ antwoordde Gwende.

‘Ja, maar vrouwen niet...’ Dat plaagstootje van Armin liet Gwende niet op zich zitten. Ze trok zijn hoed van zijn hoofd en sloeg hem ermee op zijn zwarte haren. ‘Goed,’ weerde Armin af, ‘goed, goed, jij bent een uitzondering, je bent geen vrouw...’ Gwende trok nu haar schoen uit en timmerde ermee op zijn schouder, ‘... maar een meisje.’

Ze stopte abrupt en vervolgde alsof er niets gebeurd was: ‘De mensen dus waren het leukst. Dat vroeg je toch, wat ik het leukst vond? Maar weet je wat ik het allerleukst vond?’

‘Nee,’ zeiden de jongens in koor.

‘Om ze te raken.’ Armin en Lotar keken haar niet-begrijpend aan. ‘Van de hoge toren af mikken. Kijk zo.’ Ze boog over de balustrade en tuitte haar lippen. Ze produceerde een klodder spuug en vier tellen later hoorden ze de flats uiteenspatten op de marmeren kerkvloer. Lotar greep Gwende bij de arm om haar verder spugen te beletten, maar ze liet zich niet tegenhouden en weer stuurde ze een fluim de diepte in. Drie paar ogen volgden haar speeksel op zijn reis richting de werkluik beneden. Gwende kon erg goed mikken, zowel met pijl en boog, als met een bal. Nu zagen de jongens dat ze dat ook goed kon met spuug: de klodder kletste pardoos op het kale hoofd van een timmerman die juist op dat moment de man met de kolenschophanden een hamer wilde aangeven. Van schrik liet de

timmerman de hamer uit zijn hand vallen bovenop de voet van de dikke man. Die greep zijn zere voet beet en begon kermend en hinkend aan een rondedans op zijn andere voet.

De voorman, die het allemaal had gezien, zette zijn handen naast zijn mond en toeterde naar boven: 'Hé, kwajongen, laat dat!'

Gwende riep: 'Kwajongen? Kwameisje, zul je bedoelen?' Dit liet de voorman, een ijzeren kerel met vierkante schouders, niet op zich zitten. Hij beende naar de trap van het balkon waar de drie vrienden stonden. Gwende zei tegen de jongens: 'Kom mee, we smeren 'm, ik weet de weg.'

Armin en Lotar renden achter haar aan. Ze holden over de smalle galerij langs de balustrade. Onder hen hoorden ze de voorman met zware passen naderen. Snel en lenig als een kat opende Gwende de ene na de andere deur, ratelde trap op trap af totdat ze in een flinke hal stonden. Het gehijg van de drie jongelui werd door de echo van de kale stenen muren versterkt. Het enige licht viel door een schietgat zodat het een tijdje kostte voordat hun ogen aan het donker gewend waren.

Ze hoorden voetstappen naderen van buiten de hal en hoorden iemand roepen: 'Hier is het, opschieten!'

Gwende wist ook nu raad. Ze trok een zwaar gordijn in een nis opzij. Ze stonden oog in oog met een reusachtige, geharnaste ridder.

3. Hoog

De ridder stond in een wachthouding met zijn handen op het gevest van een kolossaal zwaard dat tussen zijn voeten rustte. De jongens staarden sprakeloos omhoog, op zoek naar de ogen die ergens moesten schuilen achter het dichte vizier van de geel gepluimde helm.

Gwende gaf met haar vlakke hand een klap op de knop van de greep van het zwaard. Na twee seconden doodse stilte begon ergens een scharnier te knarsen, wat gevolgd werd door het geluid van een kierende, krakende deur. De zijwand van de nis week naar achteren en de drie vrienden keken in een door de deur ontsloten kamer. Gwende trok het gordijn dicht, klopte de ridder op zijn kuras en vloog de geheime kamer in, met Armin en Lotar op haar hielen. Aan de andere kant sloeg ze op een knop naast de deur en die sloot zich met hetzelfde gepiep en gekraak. ‘Nu zijn we veilig’, fluisterde ze.

‘Wat betekent dit allemaal, hoe weet jij hiervan al...?’

Met een vinger aan haar sissende lippen maande Gwende Armin tot stilte. Ze wenkte de jongens haar te volgen. Dit keer was het tempo kalmer. Twee gangen verder kwamen ze in een zaal met een raam dat uitzicht bood op het Domplein. ‘Hier zijn we helemaal veilig, hier kan niemand ons horen.’ Gwende liep naar het raam en wierp een nonchalante blik naar buiten.

‘Ga je ’t ons eindelijk vertellen?’ drong Armin opnieuw aan.

Gwende genoot van de brandende nieuwsgierigheid in de ogen van haar vrienden. ‘Goed, stil maar,’ zei ze. ‘Mijn oom.’

‘Je oom?’

‘Oom Altfred. Nou ja, zo noem ik hem, hij is niet m’n echte oom.’ Ze vertelde de jongens over haar wonderlijke oom die niet haar echte oom was. Over hoe ze hem als kleuter had leren kennen. Haar pleegvader, hertog Otto, had besloten dat het goed voor haar opvoeding was, kennis te maken met zijn vriend Altfred. Het had meteen geklikt en vanaf toen ging ze regelmatig bij hem langs. Hij woonde aan de rand van Aken en zijn huis was een verzameling van buitenissigheden. De voorkant was ingebouwd in de binnenkant van de stadsmuur. De achterkant kwam uit aan de buitenkant ervan en keek uit op het bos.

De jongens waren meteen geïnteresseerd en wilden meer weten over die buitenissigheden. Maar ze liet geen ruimte voor vragen en vertelde honderduit verder, terwijl ze opnieuw ging rennen en de jongens weer op sleeptouw nam. Ze dook de kerktoren in waar ze de treden van de

wenteltrap afroffelde.

‘Hé, waar ga je heen!?’ Armins schreeuw galmde door de holle toren.

‘Naar boven natuurlijk, ik wil jullie eerst het uitzicht laten zien!’

‘Moet dat zo snel?’ pufte Lotar.

‘Er is zo veel. Altfrid heeft me de hele kerk laten zien. Alle verborgen kamers en ook de geheime gewelven. Schiet op, ik leid jullie rond!’

Armin keek naar haar snelle voeten, gehuld in mocassins van groen geverfd marterleer. Die schoenen droeg ze als ze veel moest lopen. Haar langs de wenteltrap wervelende benen staken in een groene maillot. Het duizelde hem, maar het was zijn eer te na om achter te blijven bij een meisje dus deed hij zijn uiterste best. Ondertussen moest hij zijn nieuwsgierigheid bedwingen om blikken te werpen door de onbeglaasde schietvensters waarlangs ze raasden.

Toen ze eindelijk helemaal boven in de toren aangekomen waren, stormden ze alle drie, alsof het om een stilzwijgende afspraak ging, om het hardst naar de reling van de galerij om maar het eerst het uitzicht te kunnen zien.

‘Ahhhh!’ riepen de jongens.

‘Zie je wel!’ zei Gwende triomfantelijk. Ze boog vervaarlijk ver over de reling terwijl ze met haar armen wijd een breed gebaar maakte over de stad Aken die zich aan hun voeten uitstreckte. Daken, torenspitsen en molenwieken, zo ver het oog reikte, en allemaal in miniatuurformaat. Twee, drie vluchten van stadsduiven wiekten ruisend rondom de Dom. Hoewel het beneden windstil had geleken, verwoeien hun haren naar alle kanten. ‘Zie je wel, wat een uitzicht, hè?’ Nu liet ze zelfs haar groene mocassins van de vloer zweven en balanceerde ze op haar buikspieren op de reling. Armin vroeg zich af wat toch het geheim was van haar energieke opgewektheid, haar onbekommerde onbevreesdheid. Zeker, ze hadden veel gemeen, ze waren beiden pleegkinderen, hielden van avontuur en het buitenleven, maar toch: zij kende nooit twijfel, en hij...

‘Niet weer spugen!’ De kreet van Lotar schrikte Armin op. Gwende maakte inderdaad weer aanstalten om ver onder zich een nietsvermoedend slachtoffer uit te zoeken. Maar haar blik concentreerde zich ineens op een bepaald punt, haar voeten keerden terug op de vloer.

‘Dat is ’ml!’ riep ze. ‘Oom Altfrid!’

De jongens wierpen zich nu ook half over de reling en volgden met hun ogen haar uitgestoken wijsvinger de diepte in. Ze zagen niets dan een krioelende mensenmenigte. Het was druk op het kerkplein vanwege een bazaar, een kermis en een veemarkt ter ere van de kroningsfeesten.

‘OOM ALTFRID! HIER! HIERRR!’ Armin schrok van de oorverdovende, hoge schreeuw die Gwende eruit perste. Ze herhaalde haar kreet twee keer. Beneden op het kerkplein waar elk geluid van boven werd opgeslokt door het gedruis van de massa, leek geen verandering te bespeuren, totdat, na het verwaaien van de echo van Gwendes tweede uitroep, een nietig figuurtje naar boven blikte. ‘Hij kijkt!’, riep ze enthousiast. ‘OOM! HIER GWENDE!’ Ze zwaaide in zijn richting. Drie paar ogen zagen hoe het figuurtje dat onderweg af en toe opkeek zich haastig voortbewoog naar de hoofdingang van de Domkerk. ‘Kom mee, hij gaat naar binnen, kom mee, dan gaan we hem tegemoet!’

De drie waren zo in de ban van de situatie dat ze niet zagen dat 20 el achter Altfrid een ander klein figuur al zijn bewegingen volgde.